

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Ενεργητική σύνταξη-διάθεση: π.χ.: «Ο Χρήστος χτύπησε τη γάτα»

Με την ενεργητική σύνταξη:

- ∅ Δίνεται έμφαση (εξαίρεται) στο **δράστη**, δηλαδή στο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, που προβαίνει σε μια ενέργεια («Ο Χρήστος»). Έτσι, το γραμματικό υποκείμενο (το υποκείμενο της πρότασης, δηλαδή «Ο Χρήστος») συμπίπτει με το λογικό υποκείμενο-δράστη (το υποκείμενο που με βάση το νόημα ενεργεί, δηλαδή «Ο Χρήστος»).
- ∅ Το **ύφος** γίνεται πιο **άμεσο, προσωπικό, ζωντανό**, ενώ ο λόγος, επειδή ακολουθεί τη λογική σειρά των μετεχόντων στην ενέργεια-δράση, είναι πιο **καθαρός και κατανοητός**, διευκολύνοντας τις διαδικασίες πρόσληψης και κατανόησης των νοημάτων.

Παθητική σύνταξη-διάθεση: π.χ.: «Η γάτα χτυπήθηκε από τον Χρήστο»

Με την παθητική σύνταξη:

- ∅ Η δράση **παρουσιάζεται από την προοπτική-οπτική γωνία του δέκτη**, από την προοπτική δηλαδή αυτού που δέχεται ή βιώνει την ενέργεια του λογικού υποκειμένου («Η γάτα»). Άρα, η **έμφαση δίνεται στο αποτέλεσμα/στο δέκτη της ενέργειας του ρήματος** που δηλώνεται με την ενεργητική σύνταξη-διάθεση. Ο δέκτης (που αποτελεί το λογικό αντικείμενο της ενεργητικής σύνταξης, δηλαδή «τη γάτα») δηλώνεται ως υποκείμενο της παθητικής σύνταξης («Η γάτα») και ο δράστης (που αποτελεί το λογικό υποκείμενο της ενεργητικής σύνταξης, δηλαδή «Ο Χρήστος») δηλώνεται με τη μορφή ποιητικού αιτίου («από τον Χρήστο») και συχνά έχει περιφερειακό ρόλο.
- ∅ Το **ύφος** γίνεται πιο **απρόσωπο και τυπικό**, ενώ ο λόγος αποκτά μεγαλύτερη πλοκή και γίνεται πιο **σύνθετος**.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Αν το ενεργητικό μεταβατικό ρήμα **λήγει σε –μαι**, τότε δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ίδιο και ως ρήμα παθητικής διάθεσης και αν σχηματίζει παθητική διάθεση τη σχηματίζει περιφραστικά με το ένα μέρος να προέρχεται από το θέμα του.

Π.χ. «Οι ισχυροί εκμεταλλεύονται τους αδύνατους.» (ενεργητική)

«Οι αδύνατοι γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους ισχυρούς.» (παθητική)

Παραδείγματα τέτοιων ρημάτων:

Ενεργητική διάθεση	Παθητική διάθεση
εκμεταλλεύομαι κάτι	κάτι γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης
αντιλαμβάνομαι κάτι	κάτι γίνεται αντιληπτό
ανέχομαι κάτι	κάτι γίνεται ανεκτό
δέχομαι κάτι	κάτι γίνεται δεκτό
περιποιούμαι κάποιον	κάποιος δέχεται (τις) περιποιήσεις
υπόσχομαι να ή ότι...	δίνεται (η) υπόσχεση να ή ότι...

Να μεταφέρετε τις παρακάτω προτάσεις από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη και αντίστροφα

1. Ο Άρης χτύπησε τον Κώστα.
2. Οι γονείς μου αποφάσισαν να αλλάξουμε σπίτι
3. Ο καθηγητής εξετάζει τους μαθητές στα μαθηματικά
4. Ο δάσκαλος ενημέρωσε τον μαθητή ότι πέτυχε στις εξετάσεις
5. Ο διευθυντής ανακοίνωσε στους μαθητές ότι αύριο δε θα λειτουργήσει το σχολείο
6. Ο εργοδότης δεν πλήρωσε τις υπερωρίες στους εργαζόμενους
7. Ο καθηγητής χαρακτήρισε την Άννα αδιάφορη.
8. Η τιμή περιλαμβάνει και τα έξοδα μετακίνησης
9. Ο άνθρωπος δε θα χάσει την πίστη του, αν αγωνίζεται για υψηλά ιδανικά
10. Πολλές διατάξεις καταστρατηγούνται από τους υπουργούς.
11. Η εκδρομή στα Μετέωρα διοργανώθηκε από τους τρεις καθηγητές με επιτυχία.
12. Όποιος μαθητής διαμαρτυρηθεί θα εκδιωχθεί από το σχολείο.
13. Από ποιον τοποθετήθηκε ο νέος Γενικός Γραμματέας στο υπουργείο;
14. Είχε προαναγγελθεί η ληστεία από το σεσημασμένο κακοποιό.
15. Η αγαπημένη φίλη της Ναταλίας παρασύρθηκε από Ι.Χ στην Κηφισιάς.

Να μεταφέρετε τις παρακάτω προτάσεις από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη.

1. Βέβαια, ο καρπός της Σελήνης έδωσε ένα πλήθος άλλα υποπροϊόντα.
2. Μια ομάδα καθορίζει αυτό που μπορεί και αυτό που δεν μπορεί να γίνει.
3. Θα μπορούσε να προσθέσει μια νέα σημαντικότερη διάσταση.
4. Η τελειοποίηση και η γενικευμένη επέκταση του τεχνολογικού αυτοματισμού αυξάνει διαρκώς την αυτοτέλεια της τεχνικής απέναντι στον άνθρωπο.
5. Η σύγχρονη μηχανή αντί να μειώνει αντίθετα αυξάνει το ρόλο του ανθρώπου απέναντι στην τεχνική.
6. Η αδιαφορία, η αποχή από κάθε συλλογική έκφραση και προσπάθεια και ένα διάχυτο πνεύμα παθητικότητας χαρακτηρίζουν το σύγχρονο Έλληνα.
7. Έχουμε χάσει το μέτρο, για το οποίο ήταν περήφανοι οι ταλαίπωροι πρόγονοι μας.
8. Ο ηθικός πολιτισμός εκφράζει την κυρίαρχη κοινωνική ηθική σε κάθε ιστορική περίοδο.
9. Στο μέσο της φτώχειας και της διαμάχης είναι δύσκολο να καθιερώσει κανείς ένα κράτος νόμου και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
10. Τα πρώτα όντα που ο άνθρωπος εγκωμίασε ή ξόρκισε με χορούς, τραγούδια και ύμνους ήταν πνεύματα, οι δαίμονες του και οι θεοί του.

Να μεταφέρετε τις παρακάτω προτάσεις από την παθητική στην ενεργητική σύνταξη.

1. Η στρατηγική αυτή επιβλήθηκε από κύκλους άσχετους προς την επιστήμη.
2. Η κοινωνία απειλείται από την ομοιομορφία.
3. Η σχέση αλληλεξάρτησης ανάμεσα στην κοινωνία και τα μέλη της διασπάται από τον ατομικισμό.
4. Η εποχή μας χρωματίζεται έντονα από το σύνδρομο της κοινωνικής απάθειας.
5. Το δικαίωμα του ανθρώπου να σκέφτεται, να κρίνει, να ελέγχει και να συμμετέχει αντικαταστάθηκε από την ακρισία, τη σύγχυση, την παραίτηση και την απραξία.
6. Μέσα από την αδιαφορία το άτομο οδηγείται στη φανταστική διαφυγή.
7. Ο πολιτισμός έχει υποκατασταθεί πλέον από την υποκουλτούρα.
8. Το αγωνιστικό πρότυπο του Νέου Ελληνισμού πυροδοτείται από ένα κατεξοχήν πνευματικό κίνημα, τον Νεοελληνικό Διαφωτισμό.
9. Ο οικουμενικός πολιτισμός εκφράζεται από διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ.
10. Σήμερα τα οικονομικά συμφέροντα προωθούνται από τα ΜΜΕ.